Lietas Nr. A420315014
Lietas arhīva Nr. A42-00593-15/2

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U M S

LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2015.gada 18.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese S.Audzere,

piedaloties atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Maksātnespējas administrācijas pilnvarotajam pārstāvim /pers. C/, un iestādes Latvijas sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācijas pilnvarotajai pārstāvei /pers. B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par Maksātnespējas administrācijas 2014.gada 6.jūnija lēmuma Nr.1-14/5 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ (turpmāk – pieteicējs) 2013.gada 10.decembrī Latvijas sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācijā (turpmāk – Administratoru asociācija) iesniedza pieteikumu maksātnespējas procesa administratora eksāmena kārtošanai. Ar Administratoru asociācijas Sertifikācijas centra 2014.gada 27.janvāra lēmumu Nr.3-1.4/1 pieteicējam atļauts kārtot maksātnespējas procesa administratora eksāmenu 2014.gada 3.martā, 5.martā un 7.martā. Pieteicējs eksāmenu kārtoja norādītajos datumos.

Ar Administratoru asociācijas 2014.gada 22.aprīļa lēmumu Nr.3-1.7/19 pieteicējam atteikts izsniegt maksātnespējas procesa administratora sertifikātu. Nepiekrītot minētajam lēmumam, pieteicējs vērsās Maksātnespējas administrācijā ar apstrīdēšanas iesniegumu. Maksātnespējas administrācija 2014.gada 6.jūnijā pieņēma lēmumu Nr.1-14/5 (turpmāk – Lēmums), ar kuru atstāja negrozītu zemākas iestādes lēmumu.

[2] Administratīvajā rajona tiesā 2014.gada 30.jūnijā saņemts pieteicēja pieteikums, kas pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Maksātnespējas procesa administratoru sertificēšanu regulē Maksātnespējas likums un Ministru kabineta 2010.gada 9.novembra noteikumi Nr.1038 "Maksātnespējas procesa administratoru pretendentu apmācības un maksātnespējas procesa administratoru sertificēšanas kārtība" (turpmāk - noteikumi Nr.1038). Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 14.panta otrās daļas 2.punktu, 16.panta piekto daļu un noteikumu Nr.1038 2.punktu maksātnespējas procesa administratoru sertificēšanu veic Administratoru asociācijas Sertifikācijas centrs. No noteikumiem Nr.1038 nepārprotami izriet, ka visu maksātnespējas administratoru sertificēšanas procesu kontrolē tikai un vienīgi daži Administratoru asociācijas biedri.

[2.2] Maksātnespējas administrācija nav sapratusi lietas būtību, nav vērtējusi lietas faktiskos apstākļus, nav pildījusi savus ar likumu uzliktos pienākumus, izskatot pieteicēja iesniegumu, tajā skaitā nav izprasījusi no Administratoru asociācijas visus lietā nepieciešamos pierādījumus, tādējādi nepamatoti nolēmusi Administratoru asociācijas lēmumu atstāt negrozītu.

[2.3] Maksātnespējas administrācija nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 59.panta nosacījumus, t.i., nav ieguvusi informāciju, kas nepieciešama, lai pieņemtu pamatotu un lietas faktiskajiem apstākļiem atbilstošu lēmumu. Ņemot vērā minēto, Maksātnespējas administrācija nav konstatējusi Administratoru asociācijas darbinieku un Administratoru asociācijas sertifikācijas komisijas locekļu prettiesisko rīcību, kas izpaužas kā eksāmena darbu autoru priekšlaicīga paziņošana sertifikācijas komisijai, kura veic eksāmena darbu vērtēšanu. Rezultātā eksāmena darbi tiek vērtēti neobjektīvi, nevērtējot prasmes un neievērojot administratīvā procesa principus.

Tikai Administratoru asociācija organizē administratoru pretendentu apmācību, eksāmena organizēšanu, kā arī eksāmena vērtēšanu. Pieteicējs atsaucas uz noteikumu Nr.1038 26.punktu, kas nosaka kārtību, kādā tiek sagatavoti eksāmena jautājumi, kā arī uz 27.punktu, kas nosaka eksāmena komisijas sastāvu.

Noteikumu 43.punkts nosaka, ka administratora pretendenta darbi ir anonīmi, tas ir, sertifikācijas komisija, kas labo eksāmena darbus nedrīkst zināt eksāmena darbu autorus. Tā kā pieteicēja eksāmena darbs ir novērtēts nepatiesi, neobjektīvi, nepareizi novērtējot iemaņas, tad uzskatu, tad komisija, labojot eksāmena darbus, bija informēta par eksāmenu darbu autoriem.

Pieteicējs atsaucas uz noteikumu Nr.1038 33., 42., 44., 46. un 47.punktu, no kuriem secina, ka Administratoru asociācijas darbinieks identificē katru administratora pretendentu, atzīmē žurnālā, kuru eksāmena darbu katrs konkrētais administratora pretendents ir nodevis, šo žurnālu nodod citam Administratoru asociācijas darbiniekam, kurš savukārt šo žurnālu glabā pie sevis un nevienam nedrīkst uzrādīt, līdz mirklim, kad jāpaziņo katram pretendentam eksāmena rezultāti.

Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī to, ka ar Administratoru asociāciju nesaistītas personas (neieinteresētās personas) neuzrauga Administratoru asociācijas biedru, kas arī ir sertifikācijas komisijas locekļi un Administratoru asociācijas darbinieki, darbības, šīs personas var rīkoties negodprātīgi un neievērot noteikumu Nr.1038 noteikto kārtību. Proti, darbinieki var paziņot sertifikācijas komisijai katra konkrētā eksāmena darba autoru jau pirms eksāmena darbu vērtēšanas.

To, ka pieteicēja eksāmena darbs būtu pārvērtējams un salīdzināms ar citiem eksāmena darbiem, apstiprina tiesību literatūrā izteiktā atziņa, ka eksāmeni ir savstarpēji salīdzināmi. Prasījums par to, lai eksāmena darbu novērtē kāds cits, nav pieļaujams, ja vien nav pamata domāt par aizspriedumainību.

[2.4] Pieteicējs atsaucas uz Administratīvās rajona tiesas 2009.gada 25.jūnija spriedumu lietā Nr.A42539608, no kura secina, ka lai varētu konstatēt, vai Administratoru asociācijas lēmums ir pieņemts

taisnīgā procesā, ievērojot patvaļas aizliegumu un citus administratīvā procesa principus, tajā skaitā vienlīdzības principu, Maksātnespējas administrācijai bija pienākums salīdzināt pieteicēja eksāmena darbu ar vismaz tiem eksāmena darbiem, kas ar Administratoru asociācijas lēmumu atzīti par sekmīgi nokārtotiem. Iespējams, šajos darbos, kas no Administratoru asociācijas puses novērtēti pozitīvi, pretendenti ir pārkāpuši normatīvo aktu prasības, kā rezultātā nemaz nedrīkstētu tos vērtēt. Piemēram, tekstā pretendents norādījis savu vārdu, uzvārdu vai kādus citus identifikācijas datus, nav sniedzis atbildi uz kādu no eksāmena praktiskās vai teorētiskās daļas jautājumiem u.t.t. (noteikumu Nr.1038 50.punkts).

Tā kā Maksātnespējas administrācija citu pretendentu darbus nav redzējusi, tā nedrīkstēja apgalvot, ka Administratoru asociācijas izveidotā komisija eksāmena darbus vērtējusi objektīvi, ievērojot administratīvos principus.

[2.5] No Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 3.maija sprieduma lietā Nr.SKA -1381/2007 pieteicējs secina, ka lietā ir jāpārbauda vai sabiedrības intereses tiek ņemtas vērā un zinošu un kompetentu personu eksāmena darbi nav apzināti novērtēti sliktāk kā personām, kuru zināšanas nav atbilstošas. Kā jau iepriekš minēts, lietā ir salīdzināmi citu administratoru pretendentu darbi ar pieteicēja darbu.

[2.6] Pieteicējs atsaucas uz Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2012.gada 2.marta spriedumu lietā Nr.SKA-1051/2012, kurā noteikts, ka tiesas kompetencē ir pārbaudīt, vai iestāde nav pieļāvusi rīcības brīvības izmantošanas kļūdas, piemēram, vērtējusi personas pēc tādiem kritērijiem, kas nav saistīti ar iestādes funkciju veikšanu.

Kā jau iepriekš minēts, tikai Administratoru asociācija kontrolē visu administratoru pretendentu eksaminēšanas procesu. Nedz administratora pretendents, nedz kāda cita trešā persona nevar pārbaudīt vai eksāmenu vērtēšana notiek godīgi. Turklāt Administratoru asociācijai var būt zināmi katra eksāmena darba autori. Līdz ar to lietā ir pārbaudāms vai pieteicēja eksāmena darbs ir vērtēts objektīvi.

[2.7] Pieteicējs atsaucas uz noteikumu Nr.1038 27.punktu, kas nosaka Sertifikācijas komisijas sastāvu. No minētās normas pieteicējs secina, ka likumdevējs apzināti nav izsmeļoši uzskaitījis to personu loku, kuras ir iekļaujamas komisijas sastāvā. Ņemot vērā, ka Administratoru asociācijai saskaņā ar Maksātnespējas likuma 14.panta pirmo un otro daļu ir deleģēti valsts pārvaldes uzdevumi maksātnespējas procesa administratoru sertificēšanas jomā, Administratoru asociācija ir tiesīga izvērtēt, kuri pretendenti ir piemērotāki maksātnespējas procesa administratora darbam.

Likumdevējs nav noteicis kvalifikācijas eksāmenu komisijas sastāvā obligāti iekļaujamo personu loku, bet tikai izvirzījis nosacījumu, ka šīm personām ir jāatbilst vienotai pazīmei - tiem ir jābūt speciālistiem kādā no eksāmenā ietvertajiem priekšmetiem. Pamatojums minētajai iestādes novērtēšanas brīvībai ir tāds, ka eksaminētājs savu lēmumu pieņem, vadoties, no zināšanām un pieredzes, ko viņš ir ieguvis savā eksaminēšanas praksē un pielietojis attiecībā uz daudziem.

Maksātnespējas administrācija pie atziņas, ka nav pamata apšaubīt Sertifikācijas komisijas sastāva kompetenci noteikumu Nr.1038 4.punktā noteiktajos priekšmetos un atbilstību šo noteikumu 27.punktam, nonāca pārbaudot maksātnespējas procesa administratoru eksāmena vērtēšanas lapas un pārbaudot Administratoru asociācijas 2014.gada 23.janvāra rīkojumu Nr.3-14.111 "Par Sertifikācijas komisijas personālsastāvu".

Pieteicējs neapšauba, ka Sertifikācijas komisija ir apstiprināta likumā noteiktajā kārtība, bet gan to, vai komisijā ir speciālisti kādā no eksāmenā ietvertajiem priekšmetiem. Pieteicēja ieskatā Maksātnespējas administrācijai bija jāpārbauda, vai nav konstatējami noteikumu Nr.1038 50.punktā atrunātie pārkāpumi, kādēļ katrs eksāmena jautājums ir novērtēts ar attiecīgu punktu skaitu un kas sniegtajā atbildē ir nepareizs. Pieteicējs neapšauba, ka katrs komisijas loceklis savā veidā konstatē

pretendenta zināšanu atbilstību, bet šai konstatācijai ir jābūt objektīvai un pamatotai. Turklāt, šim komisijas loceklim ir jāmāk pamatot savs viedoklis par novērtēto zināšanu pareizību vai nepareizību, pretējā gadījumā viņš nav tiesīgs spriest par citu personu zināšanu atbilstību.

Tā kā Maksātnespējas administrācija nav pieprasījusi pieteicēja norādīto informāciju un to pārbaudījusi, lietā nav konstatējams, ka visi eksāmena darba vērtētāji ir specializējušies noteikumu Nr.1038 4.punktā minētajos priekšmetos.

[2.8] Maksātnespējas likuma 15.panta pirmā daļa nosaka, ka Administratoru pretendentu apmācības kursa noklausīšanās ir administratoru eksāmena kārtošanas priekšnosacījums. Noteikumu Nr.1038 12.punkts paredz, ka Administratoru asociācija administratora pretendentam izsniedz apliecinājumu par apmācības kursa noklausīšanos, ja viņš ir noklausījies vismaz 70% no programmas apjoma. No noteikumu Nr.1038 26.punkta izriet, ka maksātnespējas administratoru eksāmenā ir atļauts uzdot pretendentiem tikai tādus jautājumus, kas skatīti administratoru apmācības laikā un tikai tādus jautājumus Administratoru asociācija ir tiesīga apstiprināt. Ja Administratoru asociācija apstiprina eksāmena jautājumus, kas nav skatīti apmācības laikā, tad uzskatāms, ka Administratoru asociācija ir rīkojusies prettiesiski.

Lai lietā varētu konstatēt vai eksāmena jautājumi administratora pretendentam ir uzdoti atbilstoši normatīvo aktu prasībām, Maksātnespējas administrācija bija pienākums izprasīt no Administratoru asociācijas visus apmācības materiālus, visus eksāmena biļešu jautājumus un izvērtēt vai katrs konkrētais jautājums ir skatīts apmācības laikā. Maksātnespējas administrācija neredzot mācību materiālus un eksāmena jautājumus nav tiesīga apgalvot, ka uzdotie eksāmena jautājumi atbilst noteikumu Nr.1038 26.punktam un, ka Administratoru asociācija, apstiprinot šos jautājumus, ir rīkojusies likumīgi.

[2.9] Pieteicējs norāda, ka Administratoru asociācija nevarēja noorganizēt maksātnespējas administratoru eksāmenu, kas notika 2014.gada 3., 5., un 7.martā, atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Administratoru pretendentu apmācības notika laika posmā no 2012.gada 15.augusta līdz 2012.gada 5.oktobrim. Administratoru pretendenti, kuri noklausījās apmācības kursu, bija tiesīgi kārtot eksāmenu 2013.gada 19.jūnijā (eksāmena praktiskā daļa) un 2014.gada 21.augustā (eksāmena teorētiskā daļa) un/vai 2014.gada 3.martā, 5.martā un 7.martā.

Tā kā Administratoru asociācija noorganizēja pirmo eksāmenu gadu pēc apmācības programmas noklausīšanās, tad jau uz pirmā administratoru eksāmena kārtošanas dienu, t.i., 2013.gada 19,jūniju, apmācības programmā apskatītie priekšmeti (normatīvie akti) nebija aktuāli. Minētais vēl jo vairāk ir attiecināms uz atkārtoto eksāmenu, kas notika 2014.gada 3., 5., un 7.martā. Tas nozīmē, ka Administratoru asociācija nesamērīgā termiņā organizēja administratora eksāmenus, tādējādi neievēroja noteikumu Nr.1038 26.punktu un administratoru eksāmenā bija jāatbild uz jautājumiem, kas nebija skatīti administratoru pretendentu apmācības programmā.

Lietā nav strīds par to vai Administratoru asociācija eksāmena datumus ir izvēlējusies likumīgi, bet gan vai apmācība laikā iegūtā informācija bija aktuāla arī eksāmena kārtošanas dienā.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2014.gada 4.augustā saņemts Administratoru asociācijas paskaidrojums. Tā pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Administratoru asociācija atsaucas uz Maksātnespējas likuma 14.panta otro un piekto daļu, noteikumu Nr.1038 2.punktu, Eiropas standartu LVS EN ISO/IEC 17024 „Atbilstības novērtēšana. Vispārīgās prasības person sertificēšanas institūcijām" (turpmāk arī – standarts), kas regulē administratoru sertificēšanu.

[3.2] Standarts cita starpā noteic prasības sertifikācijas institūcijas struktūrai attiecībā uz apmācību (Standarta 5.2.apakšpunkts). Pabeigta apmācība var būt sertifikācijas shēmas īpaša prasība un šāds priekšnoteikums ir nostiprināts Maksātnespējas likuma 15.panta pirmajā daļā. Ņemot vērā standarta 5.2.3.apakšpunktu Administratoru asociācijas struktūrvienībām ir nodalīta kompetence: administratoru pretendentu apmācība ir Administratoru asociācijas Apmācību centra kompetencē, bet administratoru sertificēšanu veic Administratoru asociācijas Sertifikācijas centrs. Administratoru asociācijas Sertifikācijas centra darbībā tiek nodrošināts, ka personāls, kas veic pretendentu apmācību (lektori) netiek iekļauts Sertifikācijas centra institūcijās: Sertifikācijas Shēmu komitejā (sertificēšanas kritēriju un eksāmena programmas (tēmu kataloga) izstrāde) un Sertifikācijas komisijā (eksāmena jautājumu izstrāde un eksāmena darbu vērtēšana).

[3.3] Maksātnespējas procesa administratora profesijā likumdevējs ir noteicis augstus standartus, tostarp attiecībā uz izglītības un praktiskās darba pieredzes prasībām. Administratoru pretendentu apmācības programmā iekļaujamie mācību priekšmeti ir noteikti noteikumu Nr.1038 4.punktā. Savukārt atbilstoši noteikumu 6.punktam Administratoru asociācija nosaka apmācību programmā ietverto mācību priekšmetu saturu. Ikvienam pretendentam, kurš ir ieguvis jurista kvalifikāciju, ne mazāk kā trīs gadus praktizējis jurista profesijā un vēlas praktizēt kā maksātnespējas procesa administrators, ir jāpārzina profesijas definētais nepieciešamo zināšanu apjoms un eksāmenā jāspēj tas pārliecinoši nodemonstrēt.

Administratoru asociācija maksātnespējas procesa administratora profesijā nepieciešamo zināšanu apjomu ir definējusi apmācību programmā, sertificēšanas kritērijos un administratoru kvalifikācijas eksāmena programmā.

[3.4] Izstrādājot apmācību programmu, vispirms ņemts vērā apstāklis, ka visiem administratoru pretendentiem ir jābūt augsti kvalificētiem juristiem ar vismaz trīs gadu praktisko darba pieredzi. Tādējādi administratoru pretendentu apmācībā netiek ietverti, piemēram, civiltiesību un civilprocesa, administratīvā procesa, darba tiesību, lietvedības pamati, t.sk., tādi jautājumi kā kāzusu risināšanas metodika, dokumentu noformēšana, latviešu valoda juridiskajos tekstos u.tml., jo tos apgūst tiesību zinātņu studijās jurista kvalifikācijas iegūšanai.

Galvenais uzsvars apmācību programmā likts uz tiem priekšmetiem, kurus apgūstot, administratora pretendents iegūtu maksātnespējas procesu nodrošināšanā izmantojamas teorētiskas un praktiskas zināšanas. Tādējādi lielākais uzsvars likts uz tādiem mācību priekšmetiem kā maksātnespējas process (40%), grāmatvedības un finanses (20%), nodokļi un to administrēšana (10%). Rezultātā no kopējā apmācību apjoma, t.i., 100 akadēmiskajām stundām, lielākā daļa mācībām atvēlētā laika novirzīta tiem priekšmetiem par kuriem administratoru kvalifikācijas eksāmenā plānota kāzusu (maksātnespējas process) un praktisko darbu risināšana (grāmatvedība), vai vairāk kā viens eksāmena teorētiskais jautājums (maksātnespējas process). Sagatavojot pārējo apmācību programmā iekļauto priekšmetu saturu, kā galvenais kritērijs izvirzīts pārrunāt jaunākās aktualitātes, pēdējos grozījumus normatīvajos aktos, tiesu praksi un problēmjautājumus konkrētajā tiesību nozarē vai apgūstamajā priekšmetā.

Apmācību izdales materiāli kalpo tikai kā palīglīdzeklis lektoram lekcijas vadīšanai un pretendentam, gatavojoties eksāmenam, un var neatspoguļot visus lekcijās faktiski pārrunātos jautājumus. Piemēram, lektori apmācību laikā auditorijā rādīja un ieteica mācību literatūru (grāmatas, speciālistu publikācijas u.tml.), kuru iespējams izmantot kā palīglīdzekli gatavojoties eksāmenam. Tāpat, piemēram, mācību priekšmetā Lietvedība un arhīvniecība, lektore demonstrēja kā pareizi sakārtot dokumentus nodošanai arhīvā, rādot arhīva lietas paraugu. Lekciju laikā administratoru pretendentiem tika sniegtas gan teorētiskas zināšanas, gan risināti praktiskie uzdevumi un kāzusi.

Administratoru asociācijas Sertifikācijas centrā ir izstrādāta un 2012.gada 5.decembrī apstiprināta

Maksātnespējas procesa administratoru kvalifikācijas eksāmena programma jeb tēmu katalogs Ministru kabineta noteikumu Nr.1038 4.punktā noteiktajos mācību priekšmetos. Šāda dokumenta izstrāde nav noteikta normatīvajos aktos un nav obligāta, tomēr tas izstrādāts, lai nodrošinātu pretendentiem kvalitatīvu sagatavošanos administratoru eksāmenam un to atvieglotu. Apmācību noslēgumā (2012.gada 5.oktobrī) Sertifikācijas centra pārstāvis klātienē informēja pretendentus par eksāmena tēmu kataloga izstrādi un to, ka tas pēc apstiprināšanas būs pieejams Administratoru asociācijas tīmekļa vietnē. Tas ikvienam publiski ir pieejams joprojām.

[3.5] Lai nodrošinātu vispusīgu apmācību programmā iekļauto tēmu apskati un apmācību kvalitāti, apmācības vadīšanai pieaicināti savā nozarē pieredzējuši lektori - augstskolu docenti, tiesneši, maksātnespējas jomas speciālisti, zvērināti advokāti, zvērināts revidents, sertificēts nodokļu konsultants, Latvijas Valsts arhīva darbinieks, Maksātnespējas administrācijas darbinieki, praktiķi - sertificēti maksātnespējas procesu administratori.

[3.6] Administratoru asociācija laikā starp apmācību norises noslēgumu un administratoru kvalifikācijas eksāmeniem nesaņēma nevienu sūdzību par apmācību saturu, tās norises gaitu vai eksāmena programmas neatbilstību.

[3.7] Atbilstoši noteikumu Nr.1038 5.punktam apmācība tiek organizēta ne retāk kā reizi divos gados, savukārt noteikumu 13.punkts noteic, ka apliecinājums par apmācību kursa noklausīšanos derīgs divus gadus no apmācības pabeigšanas dienas. Tādējādi likumdevējs prezumējis, ka personai ar jurista kvalifikāciju un ne mazāk kā trīs gadu praktisku pieredzi jurista profesijā (neatkarīgi no eksāmena organizēšanas laika šajā periodā) ir jāspēj sekot līdzi grozījumiem normatīvajos aktos, kas var tikt pieņemti vai stāties spēkā jau pēc apmācību noklausīšanās. Regulāra sekošana līdzi normatīvo aktu izmaiņām, jaunākajai tiesu praksei un aktualitātēm nozarē maksātnespējas procesa administratoram ir ikdienas nepieciešamība, jo bez tā nav iespējams kvalitatīvi veikt maksātnespējas procesu administrēšanu.

[3.8] Ievērojot, ka administratoru pretendentu apmācības kursa noklausīšanās ir eksāmena kārtošanas priekšnoteikums, eksāmenu organizē pēc apmācības kursa noslēguma Ministru kabineta noteikumos Nr.1038 noteiktā kārtībā.

Administratoru pretendentu apmācības organizēšanas intervāls (reizi divos gados) un apliecinājuma par apmācību kursa noklausīšanos derīguma termiņš (divi gadi) ļauj organizēt vairākus eksāmenus apliecinājuma derīguma termiņā. Tā, Administratoru asociācijas Sertifikācijas centrs pēc administratoru pretendentu apmācības noslēguma (2012.gada 5.oktobrī) nodrošinājis vairāku eksāmenu organizēšanu: 2013.gada 19.jūnijā un 21.augustā, 2014.gada 3.martā, 5.martā un 7.martā un 2014.gada 2.oktobrī un 3.oktobrī.

Šāda eksāmenu organizēšanas prakse nodrošina iespēju kārtot eksāmenu arī tiem pretendentiem, kuri noklausījušies apmācības kursu, bet nav tiesīgi kārtot eksāmenu pirmajā gadā saistībā ar neatbilstību praktiskās darba pieredzes kritērijam, savukārt ir tiesīgi to darīt otrajā gadā, kad ir izpildījušies visi nepieciešamie kritēriji atļaujas kārtot eksāmenu saņemšanai. Tāpat, tiek nodrošināta iespēja atkārtoti kārtot eksāmenu bez atkārtotas apmācības kursa noklausīšanās tiem pretendentiem, kuri nav sekmīgi nokārtojuši eksāmenu pirmajā gadā. Atkārtotu eksāmenu organizēšana nav obligāta, tomēr tie organizēti, ņemot vērā iepriekš norādītos apsvērumus, nepieciešamību uzņemt profesijā jaunus zinošus speciālistus, kā arī pretendentu izrādīto interesi.

[3.9] Eksāmeni nav organizēti nesamērīgā termiņā. Eksāmeni pēc apmācības noslēguma organizēti, ievērojot procesuālus un praktiskus apsvērumus, piemēram: eksāmena organizēšana uzsākta pēc tam, kad noslēgusies pretendentu apmācība, apzināts potenciālo pretendentu skaits un apstiprināta eksāmena programma (tēmu katalogs). Ņemta vērā Ministru kabineta noteikumos Nr.1038 noteiktā

kārtība un procesuālie termiņi attiecībā uz paziņojuma publicēšanu un pieteikšanos eksāmenam, pretendentu iesniegumu izskatīšanu un lēmumu pieņemšanu. Ņemti vērā termiņi pretendentu procesuālo tiesību īstenošanai, proti, Administratoru asociācijas lēmumu par atteikumu izsniegt apliecinājumu par apmācību kursa noklausīšanos vai atteikumu kārtot eksāmenu apstrīdēšanai. Ņemti vērā praktiski apsvērumi attiecībā uz eksāmena norisei piemērotu telpu pieejamību, eksaminācijas materiālu izstrādi, eksaminētāju pieejamību un citus organizatoriskus aspektus. Sasteigta eksāmena organizēšana nav pieļaujama, lai novērstu kļūdas un pārkāpumus eksāmena organizēšanā un norisē, tas ir kā eksāmena organizētāja tā ikviena pretendenta interesēs.

[3.10] Administratoru asociācijas Sertifikācijas centrs nodrošina Sertifikācijas komisijas apstiprināšanu un sniedz atbalstu tās darba organizēšanā. Sertifikācijas komisija nav Administratoru asociācijā pastāvīgi nodarbināts personāls. Tajā darbojas noteikumu Nr.1038 27.punktā un Sertifikācijas komisijas nolikumā noteiktā kārtībā un saskaņā ar noteiktiem kritērijiem apstiprināti praktizējoši profesionāļi un akadēmiskais personāls. Plānojot eksāmenu norises laiku, cita starpā ņemts vērā Sertifikācijas komisijas akadēmiskā personāla ieteikums organizēt eksāmenu norisi pēc sesiju un gala pārbaudījumu noslēguma augstskolās. Tāpat, ņemts vērā Sertifikācijas komisijas sastāvā esošā akadēmiskā personāla pārstāvja un zvērināta revidenta lūgums neorganizēt eksāmenu aprīli un maijā, jo tas ir noslogots laiks grāmatvežiem un revidentiem gada pārskatu, atskaišu un atzinumu sniegšanai.

Saprotams, ka katra nākamā eksāmena norises laiks iespējams ar ievērojamu starplaiku pēc pretendentu apmācības noslēguma. Konkrētajā gadījumā ikvienam pretendentam bija pieejama eksāmena programma (tēmu katalogs) un pietiekoši laika, lai pienācīgi sagatavotos eksāmenam. Zināšanu apjoms lielā mērā ir atkarīgs no pašas personas pieredzes, spējām, un subjektīvas attieksmes pret mācību procesu un gatavošanos eksāmenam, un eksāmena norises laika noteikšana nevar ietekmēt pretendenta spēju atbildēt uz eksāmena jautājumiem.

[3.11] Atbilstoši noteikumu Nr.1038 tiesiskajam regulējumam eksāmena jautājumu izstrāde ir Sertifikācijas komisijas kompetencē. Attiecīgajam eksāmenam izstrādātos jautājumus Sertifikācijas komisija iesniedz apstiprināšanai Sertifikācijas centrā ne vēlāk kā divas dienas pirms eksāmena. Sertifikācijas centra uzdevums ir izstrādāt eksaminācijas materiālus to gala noformējumā, tostarp novērst kļūdas jautājumu formulējumos, ja tādas pieļautas.

Eksāmens ir būtiska administratoru pretendentu atbilstības un kompetences novērtējuma procesa sastāvdaļa. Eksāmena jautājumus izstrādā administratoru pretendentu apmācību programmas mācību priekšmetos, atbilstoši Administratoru asociācijas definētajam administratora profesijā nepieciešamo zināšanu apjomam.

Eksāmena jautājumi izstrādāti, ievērojot šādus principus:

1) jautājumus formulē skaidri un nepārprotami;

2) atbildi uz jautājumiem iespējams sniegt attiecīgajai eksāmena daļai paredzētajā laikā;

3) jautājumus izstrādā tā, lai tie būtu saistīti ar tiesību aktiem, procesiem un darbībām maksātnespējas jomā;

4) praktiskās daļas jautājumus maksātnespējas procesā un grāmatvedībā izstrādā praktiska uzdevuma veidā; tos veido no vienas vai divām daļām; tiem jābūt vidēji sarežģītiem, lai pārbaudītu pretendenta sniegumu, demonstrējot spēju analizēt uzdevumā norādītos apstākļus, spēju lietot praksē teorētiskās zināšanas un argumentēti pamatot savu viedokli. Ja tas nepieciešams, Sertifikācijas komisija var noteikt praktisko uzdevumu risināšanā izmantojamus palīglīdzekļus un literatūru.

5) teorētiskās daļas jautājumi var būt dažādas sarežģītības; to mērķis ir pārbaudīt pretendenta sniegumu, demonstrējot pārliecinošu izpratni par uzdoto jautājumu.

[3.12] Vairums lektoru apmācības laikā informēja pretendentus, ka apmācības ietvaros tiks aplūkoti būtiskākie aspekti attiecīgajā mācību priekšmetā maksātnespējas jomas kontekstā, neaptverot vispārīgus jautājumus. Apmācību mērķis nav iemācīt pretendentam, piemēram, juridiska kāzusa risināšanas metodes, vai vispārējus civiltiesību, administratīvā procesa tiesību jautājumus, jo tie pretendentam ir jābūt apguvušam tiesību zinātņu studijās jurista kvalifikācijas iegūšanai. Tomēr tas nenozīmē, ka vispārīgu attiecīgā mācību priekšmeta jautājumu ietveršana eksāmenā nav pieļaujama. Pēc pretendentu formālās atlases, kurā notiek iesniegto dokumentu pārbaude, seko eksāmens kā metode, ar kuras palīdzību praksē iespējams pārbaudīt pretendenta atbilstību profesijā izvirzītajām prasībām. Tā ietvaros pretendentam pārliecinoši jānodemonstrē profesijā nepieciešamo zināšanu apjoma pārzināšana. Nav būtiski, vai eksāmena jautājums administratoru pretendentu apmācības programmas mācību priekšmetā ir vispārīgs vai padziļināts. Izšķiroša ir jautājuma attiecināmība uz norisēm maksātnespējas procesā, un pretendenta spēja demonstrēt pārliecinošu izpratni par uzdoto jautājumu.

Kā minēts iepriekš, starplaikā starp apmācības noslēgumu un eksāmenu iespējamas normatīvo aktu izmaiņas, jo grozījumi normatīvajos aktos tiek veikti regulāri, un praktizējošam juristam ir jāspēj sekot līdzi izmaiņām normatīvajos aktos un aktualitātēm nozarē, kurā iecerēts veikt profesionālo darbību.

[3.13] Pieteicējs apgalvo, ka viņa eksāmena darbs novērtēts apzināti nepareizi, jo komisijai esot bijis zināms tā autors, un ka pret pieteicēju pastāv aizspriedumainība, tomēr nav norādījis apstākļus, kas ļautu izdarīt šādus secinājumus. Gadījumā, ja pieteicēja rīcībā ir pierādījumi, kas apliecina apgalvojumus par aizspriedumainību vai neatļautas informācijas izpaušanu, viņam ir pienākums tādus iesniegt.

[3.14] Administratoru asociācijas darbību administratoru sertificēšanas jomā uzrauga Maksātnespējas administrācija un Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs. Izpildot Ministru kabineta noteikumu Nr.1038 2.punktā noteikto pienākumu attiecībā uz akreditāciju standarta prasībām, Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs ik gadu veic Administratoru asociācijas Sertifikācijas centra uzraudzību klātienē. Administratoru asociācijas Sertifikācijas centra darbībā nav konstatēti pārkāpumi.

Administratoru asociācijas Sertifikācijas centrs ir nodrošinājis eksaminācijas procesa norisi saskaņā ar noteikumos Nr.1038 noteikto kārtību un kritērijiem, kā arī iekšējām procedūrām un kārtību saskaņā ar standartā noteiktiem principiem. Tā uzraudzībai pieaicināts neatkarīgs personāls no Tieslietu ministrijas, Maksātnespējas administrācijas un Latvijas Nacionālā akreditācijas biroja.

[3.15] Visiem pretendentiem, kuri piedalījās 2014.gada 3.marta, 5.marta un 7.marta eksāmenā, izvirzītas vienādas prasības, nodrošināti vienādi priekšnoteikumi eksāmena norisē un vienādi kritēriji eksāmena darbu novērtēšanā.

Visi eksāmenu kārtojušie pretendenti ir izgājuši vienādu atlases procedūru pēc Maksātnespējas likuma 13.pantā un noteikumu Nr.1038 17.-23.punktā noteiktiem kritērijiem, un saņēmuši atļauju kārtot eksāmenu.

Visiem pretendentiem eksāmena praktiskajā daļā uzdevumu risināšanai bija atļauts lietot uzdevumu izstrādātāja noteiktus palīglīdzekļus, par kuriem visiem pretendentiem paziņots, nosūtot informāciju par eksāmena norisi uz pretendentu norādītajām elektroniskā pasta adresēm un publicējot to Administratoru asociācijas tīmekļa vietnē.

[3.16] Eksāmena darbu anonimitātes jautājumi regulēti noteikumu Nr.1038 43.- 46.punktā, 50.1.apakšpunktā, kā arī Administratoru asociācijas Sertifikācijas centra iekšējās kārtības noteikumos: 2013.gada 30.maija „Administratoru kvalifikācijas eksāmena norises kārtība" un 2014.gada 31.janvāra „Eksāmena prasības un vērtēšanas kritēriji". Eksāmena norise, tostarp eksāmena darbu anonimitātes nodrošināšana, izsekojama 2014.gada 25.marta ziņojumā par eksāmena norisi. Eksāmena norises dokumenti apliecina, ka par eksaminācijas materiālu izstrādi, glabāšanu un transportēšanu, eksāmena

darbu reģistrēšanu un reģistrācijas žurnālu glabāšanu atbildīgā persona ir Sertifikācijas centra vadītājs. Tādējādi līdz minimumam ir ierobežots personu loks, kurām pieejami eksaminācijas materiāli un dokumenti. Dokumentiem saistībā ar administratoru sertificēšanu ir noteikts ierobežotas pieejamības statuss, tos glabā Administratoru asociācijas Sertifikācijas centrā slēdzamos dokumentu skapjos vai seifā un tie nav brīvi pieejami.

Visu pretendentu eksāmena darbiem ir nodrošināta vienāda anonimitāte. Pretendentam ir liegts jebkādā veidā identificēt savu eksāmena darbu. Ja tas tiek konstatēts, eksāmena darbu nevērtē. Visa eksāmena laikā katrs pretendents, nododot eksāmena darbu, iegūst trīs dažādus identifikācijas numurus, katrai eksāmena daļai savu. Dažādu identifikācijas numuru piešķiršana trīs viena pretendenta eksāmena darbiem stiprina eksāmena darbu anonimitāti un, secīgi, eksāmena darba vērtējuma objektivitāti un neietekmējamību. Eksāmena darbu novērtējumu sniedz Sertifikācijas komisija. Tai nav pieejami pretendentus identificējoši dokumenti, tā nepiedalās eksāmena norisē un vērtēšanai saņem anonīmus eksāmena darbus.

[3.17] Sertifikācijas komisijas personāla atlasei papildus noteikumu Nr.1038 27.punktā noteiktajiem kritērijiem ir izvirzīta prasība par vismaz piecu gadu praktisko darba pieredzi specializācijā. Administratoru asociācijas Sertifikācijas centrs ir nodrošinājis atbilstoši kvalificētu un kompetentu Sertifikācijas komisijas sastāvu, iekļaujot tajā augstskolu akadēmiskā personāla pārstāvjus, kuri vienlaicīgi ir arī praktizējoši juristi, zvērināti advokāti, un zvērināts revidents, un Administratoru asociācijas pārstāvjus, kuri vienlaicīgi ir praktizējoši maksātnespējas procesa administratori un viens no viņiem arī zvērināts advokāts. Sertifikācijas komisija nepiedalās eksāmena norisē, tai nav zināma informācija par pretendentiem un Sertifikācijas komisijas personālsastāvs netiek publiskots, lai sertificēšanas procesā izslēgtu pretendentu saskarsmi ar komisijas locekļiem, tādējādi nodrošinot objektivitāti un neietekmējamību.

Eksāmena darbu vērtēšana ir Sertifikācijas komisijas kompetencē. Eksāmena darbu vērtēšanu regulē noteikumu Nr.1038 49.-51.punkts un Administratoru asociācijas Sertifikācijas centra 2014.gada 31.janvāra iekšējās kārtības noteikumi „Eksāmena prasības un vērtēšanas kritēriji". Noteikumos Nr.1038 noteikts atbildes vērtēšanas pamatprincips 10 punktu sistēmā, savukārt Administratoru asociācijas Sertifikācijas centra iekšējās kārtības noteikumos detalizētāk atrunāts katra vērtējuma saturs. 2014.gada 3.marta eksāmena praktiskās daļas uzdevuma vērtēšanai grāmatvedības joma izstrādāti vērtēšanas kritēriji, pielāgojot tos uzdevuma specifikai un sarežģītības pakāpei.

Sertifikācijas komisijai, vērtējot eksāmena darbus, nav atļauts izdarīt ierakstus eksāmena darbu izpildes lapās, vērtējums attiecīgajā eksāmena jautājumā un vērtētāja paraksts ierakstāms eksāmena darba vērtēšanas lapā. Sertifikācijas komisija ir veikusi eksāmena darbu novērtējumu atbilstoši savai kompetencei, katra vērtētāja kvalifikācijai, pieredzei un iekšējai pārliecībai, vadoties no noteikumos Nr.1038 un Sertifikācijas centra iekšējās kārtības noteikumos noteiktiem vērtēšanas kritērijiem, un tie visiem pretendentiem attiecīgajā eksāmenā ir vienādi. Ierasti vislielākās diskusijas rodas un viedokļi dalās tieši saistībā ar tiesību zinātņu jomas jautājumiem, tādēļ papildus jau noteiktajiem kritērijiem, visu pretendentu sniegtās atbildes eksāmena jautājumos tiesību zinātņu jomā vērtēja divi Sertifikācijas komisijas locekļi, tādējādi stiprinot vērtējuma objektivitāti.

[3.18] Šaubām par Sertifikācijas komisijas kompetenci un objektivitāti nav pamata. Tāpat, nav pamata pieteicēja eksāmena darba pārvērtēšanai, jo Sertifikācijas komisija saskaņā ar noteiktiem vērtēšanas kritērijiem ir sniegusi novērtējumu visām pieteicēja eksāmena darbā sniegtajām atbildēm un eksāmena darbu kopējā vērtējuma noteikšanā nav pastāvējuši šķēršļi neskaidra vērtējuma dēļ.

[4] Administratīvajā rajona tiesā 2014.gada 8.augustā saņemts Maksātnespējas administrācijas paskaidrojums. Tā pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Eksāmena darbu savstarpēja salīdzināšana un secinājumu izvirzīšana pēc būtības ir uzskatāma par eksāmena darbu pārvērtēšanu, kas tiesā nav pieļaujama. Eksāmenu novērtēšanas brīvība ir nepieciešama tāpēc, ka tā attiecas uz zinātnisku novērtējumu un tādejādi lēmuma pieņemšanas process vairs nav atkārtojams. Arī Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta praksē ir norādīts, ka tiesas kompetencē ir vienīgi pārbaudīt, vai eksāmena organizēšanas procesā tika ievērots procesuālais taisnīgums un patvaļas aizliegums, kā arī tiesiskā vienlīdzība. Maksātnespējas administrācija atsaucas uz Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 23.marta spriedumu lietā Nr.SKA-32/2009 un 2012.gada 2.marta spriedumu lietā SKA-274/2012.

Maksātnespējas administrācija izprasīja no Administratoru asociācijas pieteicējam uzdotos eksāmena jautājumus un konstatēja to atbilstību Ministru kabineta noteikumu Nr.1038 4.punktam.

[4.2] Maksātnespējas administrācija izvērtēja izrakstu no 2014.gada 3., 5., un 7.marta eksāmena reģistrācijas žurnāla, Administratoru asociācijas 2014.gada 25.marta ziņojumu par eksāmena norisi un citus dokumentus. Maksātnespējas administrācija nekonstatēja, ka eksāmena pretendentu reģistrācijā būtu pieļauti procesuāli pārkāpumi, tāpat Maksātnespējas administrācija nekonstatēja, ka Sertifikācijas komisijai bija iespējams identificēt pieteicēja eksāmena darbu. Lietā vairs nav strīda par to, ka Sertifikācijas komisija ir vērtējusi tieši pieteicēja eksāmena darbu. Pārējo maksātnespējas procesa administratoru pretendentu reģistrācijas norise vai vērtēšanas lapas nevarēja ietekmēt Lēmuma saturu pēc būtības un neattiecas uz pieteicēja administratīvo lietu.

[4.3] Zinātniskajā literatūrā īpaši uzsvērta vērtētāja pieredzes loma vērtēšanās kritēriju sistēmas noteikšanā. Tāpat arī atzīts, ka docētājs ir cilvēks, bet cilvēks nevar būt brīvs no personiska uzskata par vērtēšanas kritērijiem. Sertifikācijas komisijas sastāvā ietilpstošajam vērtētājam ir jāievēro normatīvajos aktos noteiktā vērtēšanas forma, kā arī noteikti vērtēšanas kritēriji, ja tādi ir izstrādāti. Tomēr arī Sertifikācijas komisijas vērtējums ir balstīts uz vērtētāju pieredzi un secinājumiem par to, vai konkrētais pretendents jautājumu izprot pietiekošā līmenī, kas nepieciešams maksātnespējas procesa administratora pienākumu veikšanai.

Likumdevējs jau ir izvērtējis pieņemamāko vērtēšanas formu eksāmena darba vērtēšanas lapās un noteicis to noteikumu Nr.1038 5.un 6.pielikumā. Minēto noteikumu pielikumos noteiktā eksāmenu darbu vērtēšanas veidlapa visiem pretendentiem ir vienāda, un tajā cita starp vērtētājiem ir paredzēta iespēja izdarīt piezīmes par konkrēto eksāmena jautājumu. Tiesības izdarīt piezīmes ir vērtētāja brīva izvēle un piezīmju izdarīšanu nevar uzskatīt par eksāmena jautājuma vērtējuma pamatojuma norādīšanu, ņemot vērā piezīmēm paredzēto vietas apjomu eksāmena darba vērtēšanas lapas veidlapā.

Maksātnespējas administrācija atsaucas uz Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2011.gada 17.maija spriedumu lietā Nr.SKA-214/2011 un 2011.gada 13.jūlija spriedumu lietā Nr.SKA-463/2011 par administratīvā akta pamatojuma nozīmi un nepieciešamību.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, Maksātnespējas administrācija secina, ka pamatojums lēmumā vispārēji kalpo kā instruments augstākas iestādes un tiesas kontrolei. Ar eksāmena darbu vērtējuma pamatojumu, atšķirībā no administratīvā akta pamatojuma, ne augstāka iestāde, ne tiesa nevar veikt eksāmena novērtēšanas kontroli pēc būtības.

[4.4] Eksāmena jautājumiem nav jābūt formulētiem identiski apmācības programmā apskatāmajiem jautājumiem, ņemot vērā maksātnespējas procesa administratoru pretendentiem izvirzīto prasību pēc augstākās profesionālās izglītības apgūšanas tiesību zinātnēs un jurista kvalifikāciju.

[4.5] Pieteicējs pārkāpumus pretendenta anonimitātes nodrošināšanā pamatoto ar neobjektīvu vērtējumu, kurš augstākā iestādē un tiesā nav pārbaudāms. Lēmumā Maksātnespējas administrācija nekonstatēja Administratoru asociācijas pārkāpumus, kuru rezultātā Sertifikācijas komisijai būtu iespējams identificēt pretendentus.

[4.6] Nav pamata salīdzināt citu pretendentu darbus ar pieteicēja eksāmena darbu, jo Maksātnespējas administrācija par tiem nevarētu izdarīt secinājumus pēc būtības, ņemot vērā, ka tā nav tiesīga tos pārvērtēt. Tāpat Maksātnespējas administrācijai nav pamata izprasīt citu pretendentu eksāmena darbus procesuālu pārkāpumu konstatēšanai attiecībā uz lēmumu pieteicēja lietā. Gadījumā, ja arī tiktu konstatēti pārkāpumi eksāmena vērtēšanas procesā vai norisē, nebūtu pamata organizēt atkārtotu maksātnespējas procesa administratoru eksāmenu attiecībā uz visiem pretendentiem. Vērtējot citu eksāmena darbu vērtēšanā pieļautus pārkāpumus, nebūtu iespējams konstatēt to cēlonisko sakaru ar pieteicēja darbu novērtējumu.

[4.7] Noteikumu Nr.1038 27.punktā noteikts, kāds ir komisijas sastāvs, kā arī komisijai nav atļauts piedalīties eksāmena norisē.

Likumdevējs nav noteicis specializācijas pamatprincipus, pēc kuriem iestāde, individuāli neizvērtējot katra komisijas locekļa pieredzi un spējas atbilstoši maksātnespējas procesā nepieciešamajam zināšanu apjomam, varētu norobežot katra vērtēšanas komisijas locekļa kompetenci un noteikt tā specializāciju. Savukārt, piemēram, likuma „Par tiesu varu" 89.^{11} panta sestajā daļā ir noteikta tiesnešu specializācijas pamatprincipu apstiprināšanas kārtība.

Kā redzams no normas, likumdevējs apzināti nav izsmeļoši uzskaitījis to personu loku, kuras ir iekļaujamas komisijas sastāvā. Ņemot vērā, ka Administratoru asociācijai saskaņā ar Maksātnespējas likuma 14.panta pirmo un otro daļu ir deleģēti valsts pārvaldes uzdevumi maksātnespējas procesa administratoru sertificēšanas jomā, Administratoru asociācija ir tiesīga izvērtēt, kuri pretendenti ir piemērotāki maksātnespējas procesa administratora darbam.

[4.8] No noteikumu Nr.1038 26.punkta neizriet prasība eksāmena jautājumus formulēt atbilstoši apmācības programmas apskatāmo jautājumu formulējumam. Noteikumu Nr.1038 26.punkta pamatojums ir nepieļaut iestādes patvaļu, uzdodot pretendentam jautājumus, kas neatbilst apmācībā apskatītajiem tematiem un maksātnespējas procesa administratora pienākumu veikšanai nepieciešamajām zināšanām. Tāpat, ņemot vērā maksātnespējas procesa administratoram izvirzītās prasības pēc augstākās profesionālās izglītības tiesību zinātnēs un jurista kvalifikācijas, pretendentam ir jābūt gatavam atbildēt arī uz tādiem pamatjautājumiem, uz kuriem ir balstīti turpmākie apmācības laikā apskatītie jautājumi un kuri pretendentam ir jāzina, ņemot vērā iegūto juridisko izglītību. Vērtējot personas zināšanas, personas prasmes ir skatāmas, nevis atrauti cita no citas, bet gan to savstarpējā mijiedarbībā dažādās iespējamās kombinācijās atkarībā no konkrētās problēmsituācijas.

Ņemot vērā minēto, Maksātnespējas administrācijai nerodas šaubas par eksāmena jautājumu atbilstību noteikumu Nr.1038 4.punktā noteiktajiem priekšmetiem.

[4.9] Maksātnespējas administrācijas apsvērumi par maksātnespējas administratoru eksāmenu organizēšanu nesamērīgā termiņā ir norādīti Lēmumā. Pieteicējs nav minējis, kuri apmācības laikā apskatītie priekšmeti (normatīvie akti) eksāmena kārtošanas dienā nebija aktuāli. Tāpat zināšanu apjoms ir atkarīgs vienīgi no pašas personas spējām un subjektīvas attieksmes pret apmācību procesu un gatavošanos eksāmenam, un eksāmena norises laika noteikšana nekādā veidā nevar ietekmēt zināšanu apjoma palielināšanos vai samazināšanos.

[5] Tiesas sēdē Maksātnespējas administrācijas pārstāvis un Administratoru asociācijas pārstāve

prasību neatzina, norādot uz rakstveidā izteikto argumentāciju.

Pieteicējs uz tiesas sēdi nebija ieradies. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 214.panta pirmajai daļai tiesa var sākt lietas izskatīšanu, ja vien saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 268. vai 269.pantu nav pamats to atlikt. Tiesa nekonstatē pamatu, lai atliktu lietas skatīšanu, un nolemj izskatīt lietu bez pieteicēja klātbūtnes.

Motīvu daļa

[6] Maksātnespējas likuma 13.panta pirmā daļa noteic, ka par maksātnespējas procesa administratoru var būt rīcībspējīga fiziskā persona:

1) kura sasniegusi 25 gadu vecumu;

2) kura saņēmusi valsts atzītu izglītības dokumentu par otrā līmeņa augstākās profesionālās izglītības apgūšanu tiesību zinātnēs un ieguvusi jurista kvalifikāciju vai saņēmusi valsts atzītu izglītības dokumentu par augstākās akadēmiskās izglītības apgūšanu tiesību zinātnēs un ieguvusi zinātnisko grādu;

3) kura prot valsts valodu augstākajā līmenī;

4) kurai pēc 2.punktā minētās izglītības un kvalifikācijas iegūšanas ir vismaz triju gadu darba pieredze jurista vai tam pielīdzināmā amatā.

Turklāt, saskaņā ar Maksātnespējas likuma 15.panta pirmo daļu par maksātnespējas procesa administratoru var būt persona, kas ir noklausījusies administratoru pretendentu apmācības kursu un secīgi nokārtojusi administratoru eksāmenu. Administratoru pretendentu apmācības kursa noklausīšanās ir administratoru eksāmena kārtošanas priekšnosacījums.

Lai nokārtotu maksātnespējas procesa administratora eksāmenu, Administratoru asociācija organizē administratoru pretendentu apmācības.

Lietas materiālos ir maksātnespējas procesa administratoru pretendentu apmācības izdales materiāli (*lietas 1.sējuma 93.lapa*).

Noteikumu Nr.1038 6

26.punkts paredz, ka eksāmena jautājumi atbilst administratoru apmācības programmai. Noteikumu Nr.1038 4.punkts paredz, ka administratoru pretendentu apmācības programmā tiek iekļauti šādi priekšmeti: (1) civiltiesības un civilprocess; (2) administratīvais process; (3) maksātnespējas process; (4) grāmatvedība un finanses; (5) nodokļi un to administrēšana; (6) ekonomika un komersantu pārvalde; (7) darba tiesības un darba aizsardzība; (8) lietvedība un arhīvniecība; (9) ētika.

Jāņem vērā, ka administratoru pretendentiem jau ir iegūta izglītība un kvalifikācija tiesību zinātnē, kā arī vismaz trīs gadus darba pieredze. To paredz Maksātnespējas likuma 13.panta pirmā daļa. Tas nozīmē, ka administratoru apmācību uzdevums ir uz jau esošu zināšanu pamata sniegt speciālas zināšanas maksātnespējas jautājumos, ievirzīt problemātikā un dot norādes par tiesību un juridiskās literatūras avotiem. Apmācības programmā ir noteikts pasniedzēju uzdevums – sniegt informāciju pretendentiem par literatūru un visi jautājumi skatāmi saistībā ar maksātnespējas procesiem (*lietas 1.sējuma 42.-50.lapa*).

Noteikumu Nr.1038 26.punkts paredz, ka maksātnespējas procesa administratoru pretendentu eksāmena jautājumiem jāatbilst administratoru apmācības programmai.

Salīdzinot jautājumus eksāmenā un apmācības programmā (*lietas 1.sējuma 117., 118.lapa*), redzams, ka maksātnespējas procesa administratoru pretendentu eksāmena jautājumi atbilst administratoru apmācības programmai. Proti, apmācību programmas civiltiesību un civilprocesa priekšmetā tika apskatīta tēma par galvojumu; apmācību programmas administratīvo tiesību un procesa priekšmetā tika apskatīta tēma par administratīvā akta spēkā neesamību; apmācību programmas

maksātnespējas procesa priekšmetā tika apskatīta tēma par administratora atzinumu par tiesiskās aizsardzības plānu un saistību dzēšanas procedūru; apmācību programmas grāmatvedības un finanšu priekšmetā tika apskatīta tēma par ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezervi; apmācību programmas priekšmetā par nodokļiem tika apskatīta tēma par pievienotās vērtības nodokli; apmācību programmas ekonomikas un komersantu pārvaldes priekšmetā tika apskatīta tēma par komercsabiedrības darbības izbeigšanu un likvidāciju; apmācību programmas priekšmetā par darba tiesībām un darba aizsardzību tika apskatīta tēma par darba līgumiem un citiem līgumu veidiem.

Līdz ar to Administratoru asociācija ir ievērojusi noteikumu Nr.1038 6

26.punktu, ka eksāmena jautājumi atbilst administratoru apmācības programmai.

[7] Noteikumu Nr.1038 27.punkts noteic, ka Administratoru asociācijas sertifikācijas komisijas sastāvā ir divi Administratoru asociācijas pārstāvji un trīs augstskolu akadēmiskā personāla pārstāvji, kuri ir specializējušies kādā no turpmāk minētajiem priekšmetiem - civiltiesības un civilprocess vai administratīvais process, vai maksātnespējas process, vai grāmatvedība un finanses, vai nodokļi un to administrēšana, vai ekonomika un komersantu pārvalde, vai darba tiesības un darba aizsardzība, vai lietvedība un arhīvniecība, vai ētika.

Pārbaudot lietas materiālus (*lietas 2.sējuma 36.lapa*), tiesa konstatē, ka Administratoru asociācija ir ievērojusi noteikumu Nr.1038 27.punkta nosacījumu.

No noteikumu Nr.1038 27.punkta regulējuma redzams, ka Administratoru asociācijas sertifikācijas komisijas sastāvā pārsvaru veido augstskolu akadēmiskais personāls. Tiesa atzīst šādu regulējumu par pietiekamu un atbilstošu maksātnespējas procesa administratoru objektīvai vērtēšanai.

[8] Noteikumu Nr.1038 2.punkts paredz, ka administratoru sertificēšanu, atkārtotu sertificēšanu, sertifikāta darbības apturēšanu, izbeigšanu un sertifikāta anulēšanu veic Administratoru asociācijas sertifikācijas centrs, kas akreditēts atbilstoši standartam LVS EN ISO/IEC 17024 „Atbilstības novērtēšana. Vispārīgās prasības personu sertificēšanas institūcijām".

Nolūkā sertificēt maksātnespējas administratorus, Administratoru asociācija organizēja maksātnespējas procesa administratora eksāmenu kārtošanu 2014.gada 3.martā, 5.martā un 7.martā.

Noteikumu Nr.1038 33.punkts noteic, ka Administratoru asociācijas norīkots darbinieks pirms katras eksāmena daļas identificē administratora pretendentu, pārbaudot personu apliecinošu dokumentu, kā arī reģistrē administratora pretendenta vārdu, uzvārdu un personas kodu eksāmena reģistrācijas žurnālā. Eksāmena reģistrācijas žurnālā darbinieks izdara atzīmi arī par to administratora pretendentu, kas uz eksāmenu nav ieradies.

Tiesas sēdē Administratoru asociācijas pārstāve apliecināja, ka pirms katra eksāmena daļas maksātnespējas procesa administratoru pretendentus reģistrē Administratoru asociācijas sertifikācijas centra darbinieks, kas nepiedalās vērtēšanā.

Lietas materiālos ir Maksātnespējas procesa administratoru pretendentu eksāmena reģistrācijas žurnāls ar ierakstiem par eksāmena praktisko daļu 2014.gada 3.martā „Praktiskais uzdevums grāmatvedības jautājumos" (*lietas 2.sējuma 41.-45.lapa*). Žurnālā ir reģistrēti pretendentu vārdi, uzvārdi, identitātes dati, pretendenta izvilktās biļetes numurs un pretendenta identifikācijas numurs. Līdzīgas ziņas par pretendentiem ir reģistrētas arī pretendentu eksāmena reģistrācijas žurnāls ar ierakstiem par eksāmena praktisko daļu 2014.gada 5.martā „Praktiskais uzdevums maksātnespējas jomā" un 2014.gada 7.martā „Eksāmena teorētiskā daļa" (*lietas 2.sējuma 46.-55.lapa*).

Noklausoties tiesas sēdē Administratoru asociācijas paskaidroto, tiesa secina, ka

administratoru pretendents neuzzina sev piešķirot identifikācijas numuru. Pirms eksāmena pretendenti parakstās reģistrācijas žurnālā un viņus ielaiž telpā. Eksāmena biļete ir aizlīmēta, un katrs pretendents izvelk savu biļeti un visi pretendenti atver biļetes vienlaicīgi. Katram jautājumam ir sava atbildes lapa. Eksāmenā pretendents saņem tukšu lapu, identifikācijas numurs uz lapas tiek ielīmēts tad, kad pretendents nodod eksāmena darbu un atstāj telpu. Brīdī, kad pretendents nodod darbu, Administratoru asociācijas darbiniece prasa pretendenta vārdu un uzvārdu, lai iereģistrētu laiku un biļetes numuru. Brīdī, kad pretendents iziet no zāles, eksāmena lapā un žurnālā tiek uzlīmēta uzlīme ar identifikācijas kodu. Identifikācijas kodi tiek izvēlēti nejaušības secībā. Nākamais pretendents tiek pieņemts tikai tad, kad ir piereģistrēts iepriekšējais. Eksāmena lapu ieliek aploksnē, kuru aizlīmē un apzīmogo, paraksta un ieliek kastē. Visas aploksnes tiek saliktas caurspīdīgā kastē, kuru pēc eksāmena nodod komisijai. Kad eksāmens ir beidzies un visi pretendenti ir piereģistrēti un atstājuši zāli. Katras eksāmena dienas nobeigumā kaste ar eksāmena darbiem tiek nodota komisijai kopā ar nodošanas aktu. Ar to brīdi, kad tiek saņemta teorijas daļa (eksāmena pēdējā daļa), stājas spēkā termiņš darbu vērtēšanai un rezultātu apkopošanai, kas ir 15 darbadienas saskaņā ar noteikumu Nr.1038 54.punktu.

Minētais ir apstiprināts ar Administratoru asociācijas Sertifikācijas centra 2014.gada 25.marta ziņojumu par eksāmena norisi (*lietas 1.sējuma 80.-84.lapa*).

Saskaņā ar Administratoru asociācijas nolikuma „Administratoru kvalifikācijas eksāmena uzraudzības kārtība" (apstiprināts ar 2013.gada 30.maija rīkojumu Nr.3-14/2) 1.punktu eksāmenā ir klāt neatkarīgi eksāmena uzraudzības īstenotāji (novērotāji). No lietā esošajiem eksāmenu uzraudzības īstenotāju reģistrācijas žurnāliem redzams, ka eksāmenā ir bijuši klāt Maksātspējas administrācijas, Tieslietu ministrijas un Latvijas Nacionālā akreditācijas biroja novērotāji (*lietas 1.sējuma 74.-79.lapa*). Tātad visās trijās eksāmena daļās, proti, gan 2014.gada 3.martā, gan 5.martā, gan 7.martā, ir bijuši klāt četri novērotāji, viņiem nav tiesības iejaukties eksāmena norisē, bet gan pēc katras eksāmena daļas viņi dod vērtējumu par eksāmena norises neatbilstībām vai arī, ka tādas nav konstatētas. No lietā esošiem ierakstiem redzams, ka neatbilstības nav konstatētas.

Tiesas sēdē Administratoru asociācijas pārstāve apliecināja, ka novērotājiem ir tiesības pārvietoties, bet viņi nedrīkst iesaistīties jebkāda veida sarunās ar pretendentiem. Eksāmena beigās, kad visi darbi jau ir nodoti, tiek sastādīts eksāmena norises akts, kur novērotāji var ierakstīt visu, ko ir redzējuši.

Tiesa atzīst, ka Administratoru asociācijas darbības atbilstība izsniegtajam standartam LVS EN ISO/IEC 17024 apliecina augstu uzticības pakāpi. Administratoru asociācijas darbību administratoru sertificēšanas jomā uzrauga Maksātnespējas administrācija un Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs. Izpildot Ministru kabineta noteikumu Nr.1038 2.punktā noteikto pienākumu attiecībā uz akreditāciju standarta prasībām, Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs ik gadu veic Administratoru asociācijas

Sertifikācijas centra uzraudzību klātienē.

[9] Eksāmena darbu anonimitātes jautājumi regulēti noteikumu Nr.1038 43.- 46.punktā, 50.1.apakšpunktā, kā arī Administratoru asociācijas Sertifikācijas centra iekšējās kārtības noteikumos: 2013.gada 30.maija „Administratoru kvalifikācijas eksāmena norises kārtība" un 2014.gada 31.janvāra „Eksāmena prasības un vērtēšanas kritēriji". Eksāmena norises dokumenti apliecina, ka par eksaminācijas materiālu izstrādi, glabāšanu un transportēšanu, eksāmena darbu reģistrēšanu un reģistrācijas žurnālu glabāšanu atbildīgā persona ir Sertifikācijas centra vadītājs. Tādējādi līdz minimumam ir ierobežots personu loks, kurām pieejami eksaminācijas materiāli un dokumenti. Dokumentiem saistībā ar administratoru sertificēšanu ir noteikts ierobežotas pieejamības statuss, tos glabā Administratoru asociācijas Sertifikācijas centrā slēdzamos dokumentu skapjos vai seifā un tie nav brīvi pieejami.

Visu pretendentu eksāmena darbiem ir nodrošināta vienāda anonimitāte. Pretendentam ir liegts jebkādā veidā identificēt savu eksāmena darbu.

Līdz ar to tiesa nekonstatē Administratoru asociācijas darbinieku un Administratoru asociācijas sertifikācijas komisijas locekļu prettiesisko rīcību, kas izpaustos kā eksāmena darbu autoru priekšlaicīga paziņošana sertifikācijas komisijai, kura veic eksāmena darbu vērtēšanu. 2014.gada 3., 5. un 7.maija eksāmenu procedūra nav devusi pamatu eksāmena darbus vērtēt neobjektīvi vai ieinteresēti.

Pieteicējs uzskata, ka Maksātnespējas administrācija nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 59.panta nosacījumus, t.i., nav ieguvusi informāciju, kas nepieciešama, lai pieņemtu pamatotu un lietas faktiskajiem apstākļiem atbilstošu lēmumu. Tiesa norāda, ka konkrētajā lietā pieteicējs piedalās eksāmenā un eksāmena rezultāts ir atkarīgs no viņa paša, iestāde nebija pienākums vākt papildu informāciju, kas uzlabotu pieteicēja stāvokli (pieteicēja zināšanu novērtējumu).

[10] Noteikumu Nr.1038 27.punkts paredz, ka Administratoru asociācijas Sertifikācijas komisijas sastāvā ir divi Administratoru asociācijas pārstāvji un trīs augstskolu akadēmiskā personāla pārstāvji, kuri ir specializējušies kādā no šo noteikumu 4.punktā minētajiem priekšmetiem (sk. sprieduma 7.punktu). Komisijas personālsastāvu apstiprina Administratoru asociācija. Komisijai nav atļauts piedalīties paša eksāmena norisē. To noteic noteikumu Nr.1038 27.punkts. Kā arī apmācību pasniedzēji nav iekļauti komisijā.

Komisijas locekļi, atkarībā no savas kompetences, novērtē pretendenta darbu.

Noteikumu Nr.1038 52.punkts paredz, ka gadījumā, ja administratora pretendents kaut uz vienu atbildi saņem vērtējumu, kas ir mazāks par sešiem punktiem, eksāmens nav nokārtots. Noteikumu Nr.1038 53

53.punkts paredz, ka minimālā punktu summa, kas eksāmena darba vērtēšanas laikā jāsaņem pretendentam, lai eksāmens būtu nokārtots, ir 80 punkti.

2014.gada 3.martā notika maksātnespējas procesa administratoru eksāmena praktiskā daļa „Grāmatvedība". Pieteicēja darba novērtējumu ir devis vērtētājs ar kompetenci attiecīgā jomā. Pieteicējs vērtējumā ir saņēmis 9 punktus (*lietas 2.sējuma 2.-7.lapa*).

2014.gada 5.martā notika maksātnespējas procesa administratoru eksāmena praktiskā daļa „Praktiskais uzdevums maksātnespējas jomā". Pieteicēja darba novērtējumu ir devuši vērtētāji ar kompetenci attiecīgā jomā. Pieteicējs vērtējumā ir saņēmis 7 punktus

(*lietas 2.sējuma 9.-19.lapa*).

2014.gada 7.martā notika maksātnespēja procesa administratoru eksāmena teorētiskā daļa. Pieteicējs civiltiesību un civilprocesa priekšmetā saņēmis 4 punktus; administratīvajā procesā saņēmis 3 punktus; maksātnespējas procesā (2 jautājumi) saņēmis 5 un 4 punktus; grāmatvedībā un finansēs saņēmis 4 punktus; nodokļu jautājumos un to administrēšanā saņēmis 5 punktus; ekonomikā un komersantu pārvaldē saņēmis 3 punktus; darba tiesībās un darba aizsardzībā saņēmis 6 punktus; lietvedībā un arhīvniecībā saņēmis 5 punktus un ētikā saņēmis 6 punktus *(lietas 2.sējuma 20.-33.lapa)*. Kopā eksāmena teorētiskā daļā pieteicējs saņēmis 45 punktus. Pieteicēja darba novērtējumu ir devuši vērtētāji ar kompetenci attiecīgā jomā. Tiesa nesaskata vērtētāju nekompetenci, neobjektivitāti vai aizspriedumainību. Vērtējamo jautājumu loks ir plašs, pieteicējs nav nokārtojis sekmīgi lielu daļu priekšmetu (saskaņā ar noteikumu, ka gadījumā, ja administratora pretendents kaut uz vienu atbildi saņem vērtējumu, kas ir mazāks par sešiem punktiem, eksāmens nav nokārtots). Tas norāda uz pieteicēja plašāku zināšanu trūkumu.

Pēc jautājumu vērtēšanas tiek noteiktas atzīmes, un tad tiek sastādīts protokols (*lietas 2.sējuma 37.-40.lapa*), ar kuru apstiprina rezultātus. Katrai daļai ir sava tabula ar identifikācijas datiem, un vērtējumi ir tādi, kādi tie ir norādīti tabulā. Ar visiem darbiem, vērtēšanas lapām un biļetēm dokumentus nodod atpakaļ Administratoru asociācijai.

Tātad Administratoru asociācijas Sertifikācijas komisija eksāmena darbus un protokolu nodod Administratoru asociācijas Sertifikācijas centram. Redzams, ka vienam pretendentam ir 3 dažādi identifikācijas numuri un, labojot darbus, nav iespējams prognozēt konkrētas personas rezultātus. Administratoru asociācijai Sertifikācijas centrs pārbauda arī to, vai protokolā ir pareizi atspoguļota vērtēšanas lapā norādītā informācija. Lietā ir izraksts, kas attiecas uz pieteicēja darbu vērtējumiem (*lietas 2.sējuma 34., 35.lapa*).

No minētā tiesa secina, ka Administratoru asociācija nav pārkāpusi patvaļas aizlieguma principu.

[11] Pieteicējs ir izteicis argumentu par eksāmena organizēšanu nesamērīgi ilgā laikā pēc apmācības pabeigšanas.

Administratoru asociācija organizēja apmācības no 2012.gada 15.augusta līdz 2012.gada 5.oktobrim. Eksāmena pretendenti bija tiesīgi kārtot eksāmena praktisko daļu 2013.gada 19.jūnijā, 21.augustā teorētisko daļu un/vai 2014.gada 3.martā, 5.martā un 7.martā. Normatīvajos aktos nav noteikts, cik ilgā laikā, pēc apmācības beigām, ir jāorganizē administratoru eksāmens, vienīgais nosacījums ir noteikumu Nr.1038 13.punktā noteiktais, ka apliecinājums ir derīgs 2 gadus pēc apmācības pabeigšanas. Ņemot vērā Administratoru asociācija sniegto informāciju, ir jānorāda, ka šāda eksāmena

organizēšanas prakse nodrošina iespēju kārtot eksāmenu arī tiem pretendentiem, kuri ir sākotnēji noklausījušies apmācības kursu, bet nav bijuši tiesīgi kārtot eksāmenu pirmajā reizē. Pirmā eksāmena kārtošanas datums pēc apmācības tika izvēlēts kā optimālākais un samērīgākais, ņemot vērā virkni veicamo procesuālo darbību, kas ir pēc apmācības.

Tiesas ieskatā apmācības laikā iegūtās zināšanas bija izmantojamas arī eksāmena kārtošanas dienā. Iegūto zināšanu pamatā ir maksātnespējas procesa administratora izglītības atbilstība Maksātnespējas likuma 13.panta pirmajai daļai (sk. sprieduma 6.punktu), un viņa spējai atbilstoši savai kvalifikācijai sekot līdzi norisēm sabiedrībā un profesijā ilgtermiņā.

[12] Maksātnespējas procesa administratoru sertificēšanu regulē Maksātnespējas likuma 14.panta otrās daļas 2.punkts, 16.panta piektā daļa un noteikumu Nr.1038 2.punkts. Tiesa nesaskata šāda tiesiskā regulējuma izmantošanu tikai šaura personu loka interesēs. Gan Maksātnespējas likums, gan noteikumi Nr.1038 paredz detalizētu maksātnespējas procesa administratora sertificēšanas kārtību, kas izslēdz iestādes patvaļu.

[13] Apkopojot minēto, tiesa nonāk pie secinājuma, ka Maksātnespējas administrācijas 2014.gada 6.jūnija lēmums Nr.1-14/5 ir pamatots un tiesisks, secīgi arī Administratoru asociācijas 2014.gada 22.aprīļa lēmums Nr.3-1.7/19 ir pamatots un tiesisks. Līdz ar to /pers. A/ pieteikums noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 291.pantu, tiesa

nosprieda:

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Maksātnespējas administrācijas 2014.gada 6.jūnija lēmuma Nr.1-14/5 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā Rīgas tiesu namā.

Tiesnese S.Audzere